

**Perspektiver
fra
Betlehem:**

” – Jeg opplever ofte at når man bruker ordet frigjøringssteologi, er det egentlig diakoni det er snakk om.”

En onsdag i oktober var jeg med på en «Anderledes dag» i regi av Kirkens Bymisjon i Oslo. Bymisjonen hadde fått besøk fra Betlehem og det var rundt 80 mennesker som var samlet for å bli inspirert av palestinske venner. På programmet var ordet «frigjøringsdiakoni» blitt brukt, og dette ordet hadde skapt sterke forventninger i meg.

Jeg opplever at vi i mange sammenhenger hører om og snakker om frigjøringssteologi, men dette var første gang jeg hadde sett ordet «frigjøringsdiakoni» på trykk. Da jeg første gang leste dokumentet «Veien til Damaskus» hadde jeg behov for å bruke ordet frigjøringsdiakoni om mye av stoffet i dette, for jeg opplever at ofte når man bruker ordet frigjøringssteologi, er det egentlig diakoni det er snakk om. En klar tanke i forlengelsen av dette er naturligvis at teologi og diakoni er to sider av samme sak, og nettopp dette er klart uttrykt også i Limadokumentets embetsforståelse som gir uttrykk for at embete er delt i tre likeverdige områder: forkynnelsen og sakramentforvaltningen, undervisningen og tjenesten.

De fattiges tjeneste er nødvendig

Kari Jordheim forteller her om møtet med en palestinsk prest og hans refleksjoner om frigjøringsdiakoni.

Palestinernes situasjon idag

Dr. teol. **Mitri Raheb**, prest i den lutherske kirken i Betlehem, begynte sitt foredrag med å fortelle kort om palestinernes situasjon i dag. Oslo-avtalen ser ut til å skape et gjennombrudd for palestinerne, men det er foreløpig for tidlig å si for mye. Å være en borger uten stat, uten pass er svært vanskelig, og Mitri hadde selv opplevd dette på kroppen da han nå skulle komme til Norge.

Økonomisk er Palestina fortsatt svært avhengig av Vesten. 40 – 60 % av befolkningen er arbeidsledige etter at hovedvekten av de som tidligere reiste inn i Israel og jobbet der, nå har mistet jobbene sine. I løpet av de siste tre årene er 260 – 270 000 mennesker blitt oppsagt fra sine jobber. Alle de sosiale velferdssordningene som vi har her i Norge, mangler i Palestina. I følge skattelovgivningen i Geneve-konvensjonen skal skatene gå til folkets sosiale velferd. Situasjonen i Palestina har vært at skatten fra det palestinske folk

har blitt brukt til å betale soldatene som okkuperte dem.

Hvordan skal 40 – 60 % arbeidsledige overleve uten noe form for økonomisk sikkerhet?

Hvordan skal diakonien møte den praktiske situasjon?

«Diakonien mål er å skape uavhengighet, diakonien mål må være å bli unødvendig.

Dette gjelder både for diakoni som er rettet mot enkeltmennesket og for diakoni som er rettet mot kollektivet, mot samfunnet. Diakonien må gi folket visjoner om hva som kan gjøres på mange

Kirken i vest hjelper oss ikke med å skape denne uavhengigheten. De bygger institusjoner som koster en masse i drift. De gir oss ikke hjelp til å etablere inntektsskapende virksomheter. Dermed holder våre vestlige brødre oss i avhengighet – stikk i strid med det som skulle være diakonien mål: Folkets uavhengighet.

Dagens Betlehemsmarker

2: Turisme

Før 6-dagers krigen var nesten all turisme i Betlehemsområdet palestinsk virksomhet. Da tok israelerne over, men palestinerne prøver nå å få tilbake sin del av dette. Palestinerne læres opp til å kunne presentere Betlehem slik de ser og opplever den. I menigheten har de bygd et gjestehus som kun baserer seg på hjemmelaget mat. Det koster mer, og er mer tungvint enn de store hotellenes effektive import av varer fra USA, men prosjektet i Betlehem gir arbeidsplasser.

Har disse prosjektene med religion å gjøre?

– Ja, for troen skal ikke resignere, men la seg utfordre av virkeligheten slik den er, for å kunne endre den.

– Den eneste veien er å la de fattige få oppleve at de er nødvendige. De er Guds skaperverk – skapt med mange evner og anlegg.

– Vår tro må skape frukt – frukten skal være fred.

– Freden skapes. Den er ikke noe vi må sette oss ned og vente på!

– Kirken må bidra til å skape håp! Håpløshet skaper fundamentalisme og resignasjon.

Mitri fikk spørsmål om hva de rikes oppgave egentlig kan være. Enten beskyldes vi for veldedighet eller umyndiggjøring . . . På dette svarte han at det er avgjørende at vi ser at vi alle er i samme båt – Verden er liten og vi har alle ansvar for å bygge den samme verden. Alle må se på seg selv som en som har behov for noe og dermed er fattig. Vi har alle behov for trygghet – for å sikre verden. En usikker, utrygg verden er en trussel mot oss alle.

Dessuten har vi alle en oppgave å fylle. Vi er partnere!

Etter at Mitri Raheb hadde hatt sitt innlegg kom Kjell Nordstokke, studierektor på Dia-

konhjemmets høyskolesenter med noen kommentarer inn i vår norske virkelighet.

Man må ofte gå ut av sin egen kontekst for riktig å kunne se den!

Det er viktig å se at den fattige selv er ansvarlig – hovedaktør i sitt eget liv.

Har vi tatt et oppgjør med veldedighetsdiakonien?

Denne formen for diakoni vil alltid sette et skille mellom de og vi. Den er i sitt vesen umyndiggjørende, den skaper avhengighet og passivitet. Denne formen for diakoni skaper dypest sett status quo. Den er ikke kristen og bibelsk – knapt diakonal.

Vi må fokusere på den grunnleggende likhet det er mellom alle oss mennesker. «Vi» er et ord som skaper nærhet og identifikasjon – ikke avstand. Det er en likhet mellom oss i den forstand at vi alle er aktører – vi er alle kompetente på hver våre områder.

Identiteten til den som er vår neste er svært viktig for oss i diakonien.

Vi må ikke bruke begreper til å beskrive, men til å identifisere oss med vår nestes historie og situasjon.

Diakonien må være realistisk!

Den som er fattig er det fordi han er gjort fattig. Vi som middelklasse må gi rom hvor mennesker kan være hovedaktører for å sikre sin identitet, sin historie.

Samtidig skal vi være åpne for troens mystikk: Den fattige er en samaritan for vår identitet som hele mennesker.

Ellers tror jeg utfordringen lyder klart til oss alle i vår diakonale tenkning og handling: **Hvordan invitere til partnerskap og gjøre ethvert menneske til aktør og ikke passiv mottaker i sitt eget liv?**

felt, fra rehabilitering av hus til små klinikker. Det er viktigere å stimulere og koordinere grasrotarbeidet framfor å prioritere nye, store institusjoner. Vi må være «Kniiset al Bashar» (De levendes kirke), ikke «Kniiset al Hajjar» (steinenes kirke) (Mitri Raheb sitert i rapporten «De fattiges tjeneste» av Kjersti Egenberg og Kian Reme.)

I Palestina er det viktig at vi skaper det vi trenger selv, og ikke lar andre skape det for oss. De fattige må derfor motiveres til å skape sine egne strukturer – en infrastruktur som skaper ansvar og kreativitet. Folk må utfordres til å ta livet sitt i egne hender og skape sine egne livsforhold!!

Konkret har de jobbet med dette i Rahebs menighet på to måter:

1: Kvinnearbeidet

I løpet av intifadaen ble kvinnene satt mer i arbeid fordi mennene satt i fengsel, eller var drept. Menigheten så at det var viktig å gi kvinnene stabilitet og trygghet ved å kunne etablere egne arbeidsplasser. Menigheten nedsatte en kvinnekomite som har sørget for at kvinner skal få opplæring så de kan bli økonomisk selvhjulpne. Det er nå etablert 70 kvinnearbeidsplasser i en menighet med 250 aktive. Kvinnene driver med håndarbeid, de syr drakter, sjal osv. og inntektene er etterhvert blitt så høye at de kan betale en sosialarbeider til å jobbe med organiseringen på heltid.